

ORGULJE U CRKVI SV. JURJA U GORNJOJ STUBICI

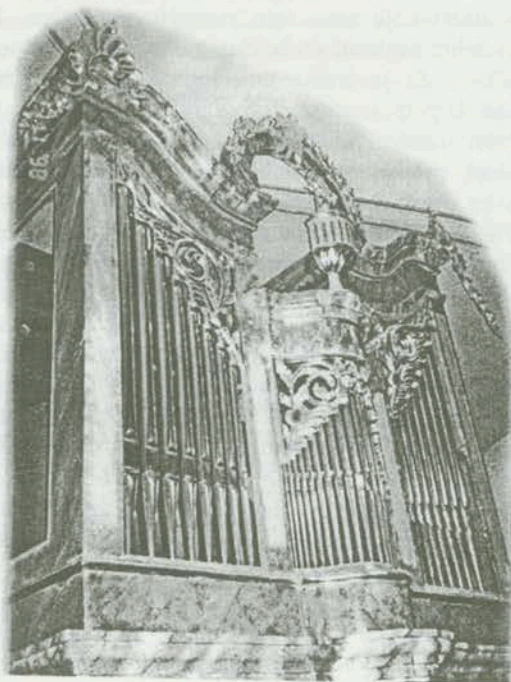
U bogatu ostavštinu starih orgulja koje su gradili slovenski graditelji na tlu Hrvatske, spada i nedavno rekonstruiran instrument Josipa **Otoniča** (1767.-1835.) koji se nalazi na koru župne crkve Sv. Jurja u Gornjoj Stubici. Te relativno male orgulje smještene su na sredini kora u jednom ormaru. Prospekt je razdjeljen na tri dijela, a čine ga svirale Principala 8'. Vraćanje instrumenta u prvobitno stanje učinjeno je na zahtjev župnika Ivana **Špoljara** 1999. godine, a povjerena je majstorima Velimiru **Kostrevecu** i Oliviju **Repecu**. Prema zapisima iz župnog arhiva o orguljama su dostupna dva podatka. Prvi govori o novim orguljama iz 1806. godine s 11 registara koje je sagradio Josip Otonič iz Maribora, a u drugom se zapisu spominje majstor **Erhatic** iz Križevaca koji je 1934. godine postavio orgulje s devet registara. Što se tom prilikom dogodilo s Otoničevim orguljama, nije ostalo zabilježeno.

Prilikom rekonstrukcije u orguljama je nađeno više zapisa o njihovim popravcima i to: A. **Kovačićek** graditelj orgulja iz Zagreba 20. VIII. '94., I **Marchiselli** 29. VIII. 1924., te **Blagus** Franjo 1942. godine. Prilikom popisa orgulja u Hrvatskoj sedamdesetih godina komisija je zabilježila da su orgulje u vrlo lošem stanju, te kao instrument koji nije vrijedan popravka. Kod detaljnog pregleda instrumenta, koje su izvršili orguljari Olivije Repec i Velimir Kostrevec 1999. godine ustanovljeno je da je Erhatic pregradio Otoničev instrument iz 1806. godine i to na sljedeći način: izmijenio je sve svirale pedalnih registara, svirale registara Copula Maior i Copula Minor vjerojatno već nagrižene crvotočinom sanirao i premazao bolusom, izbacio je izvorni sviraonik i pedal s kratkom oktavom iz niše s lijeve strane orgulja te je izradio novi, koji je postavio ispred orgulja, izbacio je tri registra (Octave 2', Quinte 1 1/3' i Superoctave 1') što se podudara s ukusom dispozicija XIX. i prve polovice XX. stoljeća, pneumatskim sustavom dogradio je registar Gamba 8', originalni mijeh zamijenio je plivajućim mijehom vlastite konstrukcije. Iako su orgulje izvorno bile sa skraćenom oktavom te opsegom manuala CDE - e'' i pedala CDE - gs, Erhatic je na novoizrađenom klavijaturu manuala i pedala stavio sve tipke u dubokoj oktavi, spojka posudujući nedostajuće tonove iz male oktave manuala, a ugađanjem svirala i spojka tonove pedala.

Opće zatečeno stanje orgulja na početku zahvata rekonstrukcije (1999.) bilo je sljedeće: veći dio svirala prospekta bio je mehanički oštećen ili potpuno uništen, manualna zračnica te drveni registri manuala bili su jako oštećeni crvotočinom, sedamdesetak svirala metalnih registara je nedostajalo ili bilo nadomješteno sviralama iz različitih drugih orgulja.

Prilikom rekonstrukcije (1999.) izvršena je temeljita kemijska dezinfekcija svih drvenih dijelova orgulja, izrađene su nova manualna i pedalna klavijatura po uzoru na Otoničeve, sviraonik je vraćen na izvorno mjesto u nišu sa strane orgulja, izrađena je nova zračnica manuala, izrađene su nove prospektne svirale, izrađene su nove svirale registara *Copula Maior* i *Copula Minor*, nadomješteno je 70 svirala u ostalim registrima manuala, izrađen je novi klinasti mijeh i priključeno električno puhalo, rekonstruirana je svirna i registarska traktura čiji su originalni dijelovi bili odstranjeni, dodani su novi registri *Octave 2'*, *Quinte 1 1/3'* i *Superoctave 1'*, i tako je

vraćena originalna Otoničeva dispozicija, te je izbačen registar *Gamba 8'*.

Dispozicija:

Manual:

1. Principal 8'
2. Copula Maior 8'
3. Copula Minor 4' (poklopljenica)
4. Quinte 2 2/3'
5. Octave 2'
6. Quinte 1 1/3'
7. Superoctave 1'
8. Mixtur 1' + 1/2'

Pedal:

9. Subbass 16'
10. Octavbass 8'
11. Choralbass 4' (otvoren)

Zanimljiva je činjenica da je Otonič gradio orgulje s *Principalom* 8' a u principalovom nizu preskakao registar *Principal* (*Octave*) 4'. Uz rekonstrukciju izvorne mehaničke dograđena je i električna (bez utjecaja na mehaničku), kako bi se orgulje moglo svirati i iz crkvene lađe pomoću digitalnih *Johannus* orgulja koje ujedno služe kao drugi sviraonik. Rekonstrukcija je iznimno kvalitetno učinjena, što je i zaključak kolaudacije koju je učinio prof. Mario **Perestegi** 6. lipnja 1999. godine. Župna crkva Sv. Jurja može se pohvaliti iznimnim i vrijednim instrumentom nesvakidašnje kakvoće tona. Posebnost ovog instrumenta su dva quintna registra (2 2/3' i 1 1/3') te i dvostopni i jednostopni registar. Takova bogata dispozicija više je nego podobna za izvođenje orguljaške glazbe starih majstora. Opseg manuala do e'' omogućava izvođenje svih *Händelovih* koncerata za orgulje i orkestar (na kolaudaciji je bio izveden koncert Op. 4 br. 4 F-dur Mario **Perestegi** - orgulje i gudači kvartet *Credo*). Ove su orgulje ne samo dobar liturgijski instrument, već i nadasve kvalitetan koncertni instrument na kojemu se, uz poticaj župnika Ivana Špoljara, redovito održavaju koncerti.

Mario Perestegi